

Spolek
pro vnitřní
obnovu krajiny

2014

Náš spolek vznikl z touhy, kterou lze vystihnout skautským „o trochu lepší svět“. Narozdíl od spolků okrašlovacích, ekologických či sociálních vidíme cestu k obecnému blahu – samozřejmě mimo jiné – ve spojení mezi nebem a zemí, v hledání a nalézání toho, co nás přesahuje.

Přestože objem našich hospodských řečí je rozhodně nezanedbatelný, můžeme snad s potěšením konstatovat, že ani činy nezůstaly tak úplně pozadu. V uplynulých letech (a zvláště vloni a letos) jsme toho dokázali nemálo vykonat a protože se o radost ze završeného díla chceme podělit i se svým okolím, vydáváme tuto ročenku, která kromě výsledků letošních popisuje i historii a kořeny našeho uskupení a činnost předspolkovou v letech předchozích. Doufáme, že bude pro vás potěšením i inspirací, jak se o trochu lepší svět zasadit.

Naději v to, že naše činnost má smysl nejen v rovině estetické, ale že naše aktivita dosahuje i někam dál, snad nejlíp vystihuje verš z písne skupiny Traband:

J sme silný, jak silný je lano, co k nebi nás poutá.

Praha, 2014

Kam směřujeme
a odkud přicházíme

Před uvedením cílů a záměrů našeho spolku považuji za nezbytné zmínit, že většina z nás jsou skauti. Z ideálů skautského hnutí jsme si totiž do naší spolkové činnosti odnesli zejména jeden: snahu učinit svět o něco lepším.

Jakkoli nás nelze podezírat z nedostatku ideálů, jsme přeci jen lidé dospělí a tudíž snad i zdravě realističtí – a tak přestože máme i (slovy jedné trampské písně) „plány veliký“, drží se naše průběžné cíle při zemi a máme za to, že je lepší udělat něco málo a možná to neudělat tak, jak by bylo nejlepší, ale udělat aspoň něco. Dokladem toho je ostatně i tato ročenka: jistěže by mohla být mnohem lepší a propracovanější a krásnější, kdybychom jí dali ještě o pár týdnů práce navíc. Ale kdybychom tak uvažovali, tak by nikdy žádná ročenka nevznikla.

A tak přestože jedním z impulsů ke vzniku Spolku byla i touha po obnově kostela sv. Jana Křtitele v Paštikách, jednoho z jihočeských klenotů Dientzenhoferova baroku, víme, že k tak velkému projektu máme ještě hodně daleko. V mezích se tak snažíme o obnovu české krajiny alespoň v měřítku drobnějším. A to jak ve smyslu estetickém a krajinotvorném, tak ve smyslu vnitřním a duchovním, neboť, jak ostatně prozrazuje název našeho spolku, věříme v možnost a potřebu obnovy krajiny především zevnitř.

Cíle a poslání spolku

Svůj cíl – totiž přispět k obnově duchovního rozměru krajiny a obnovení spojení člověka s krajinou, kterou

obývá – se náš spolek spolek snaží naplňovat obnovou drobných sakrálních památek (křížků, kapliček a božích muk) v Čechách a také publikační a osvětovou činností, usilující o obnovení zájmu veřejnosti o tyto a další součásti krajiny.

Vnímáme, že těsné spojení Boha, člověka a půdy, kterou (ještě v barokní době) obdělával, se ke škodě jednotlivce, společnosti i krajiny téměř rozvrátilo a že „návrat k přírodě“ by se neměl dít pouze ve smyslu Rousseauových a Thoreauových myšlenek a v moderních přístupech k biopotravinám a lesním školcům.

Založení spolku

Protože jsme nechtěli svou činnost provozovat nadále jako jednotlivci, ale chtěli jsme – zejména směrem k veřejnosti – vystupovat jako celek (a nakonec i z důvodů rozumnějšího účetnictví a i případné žádosti o sponzory nebo dotace), rozhodli jsme se k založení spolku. Stalo se tak v lednu 2014 v Praze.

Pozitivním dopadem bylo mimo jiné rozšíření našeho kruhu o další dva členy, což, jak bude dále v této ročence popsáno, přispělo k obohacení naší činnosti o nové nápady a projekty.

Počátky spolkové činnosti

Počátky naší činnosti (byť tehdy bez uvědomění, že se z toho vyvine něco rozsáhlejšího) se datují někam do roku 2008 k náhodné cestě Osovskem a k nálezů zrezivělého křížku mezi Všeradicemi a Vinařicemi. Obyčejný, provedením ani polohou nepřiliš zajímavý – nebo aspoň ne víc, než je v kraji zvykem – kříž promluvil svou osamělostí o tom, že drobné sakrální památky, v české krajině všudypřítomní svědkové vzájemného vztahu mezi nebem a zemí, postupně rozhlašují zub času a jednoznačně se ukazuje, že pro dnešního člověka jsou pouhou krajinnou dekorací, malebným artefaktem. Narozdíl od košaté lípy nebo dobře umístěné lavičky už neplní žádnou funkci, jsou reliktem z doby, se kterou se stěží někdo dokáže ztotožnit.

Křížek (nejprve ten Všeradický a po něm ještě tři další – jeden nad Horním Bezděkovem na Třemšínsku, jeden u Prosečnice v dolním Posázaví a poslední u Krupkova náměstí v Bubenči) dostal nový nátěr ne ze soucitu ani z okrašlovacích důvodů: stalo se to proto, aby se křížky, kapličky a boží muka opět staly živou součástí naší krajiny, aby si turisté, cestovatelé a místní kolemjdoucí uvědomili, že tyto drobné památky nejsou zapomenuty a opuštěny.

Pechátouc křížek u Třebohostic

Za zlomový bod na cestě ke vzniku našeho Spolku a za faktický počátek jeho činnosti lze považovat nález torza křížku u Třebohostic na Strakonicku 7. března

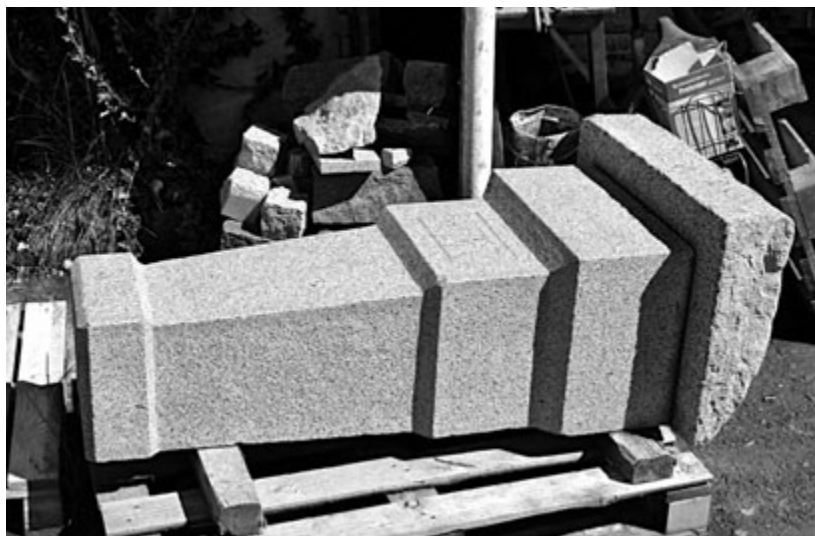
2010. Na kraji pole trčel ze zimní trávy notně zašlý podstavec s ulomeným křížem; náhlá inspirace velela kámen vydolovat, zrenovovat a osadit novým křížem. Vzhledem k tomu, že se sokl jevil jako poměrně drobná záležitost, kterou bude snadné naložit do kufru fabie, neváhali jsme a hned 10. března jsme se vydali kámen vykopat a odvézt.

Tenkrát nás, coby nezkušené zelenáče, překvapilo zjištění, že nadzemní část kamenného monolitu tvořila stěží třetinu jeho celkového rozměru a tak se po dlouhém kopání ukázalo, že na transport rozhodně sami nestačíme: podle odhadu podstavec vážil tak asi třičtvrtě tuny. Poptali jsme se v Třebohosticích i v Únicích, ale uspěli jsme až u pana Plechatého v Nahošíně, který coby majitel bagru přislíbil zajistit odvoz do hudčického kamenictví. Při příležitosti pátrání po dopravci jsme vyřídili i svolení obce s opravou křížku a tak jsme se v klidu mohli vydat domů.

Oprava kamenné části byla sice zajištěna, ale zbývalo vyřešit výrobu nového kříže. Náš známý kovář z Jinec na Příbramsku byl ale tou dobou nemocný a tak jsme po delším rozvažování ohledně materiálu a výrobního postupu – litina pro jednorázovou zakázku nepřipadala dost dobře v úvahu – navázali kontakt s čekanickým kovářem Milanem Hrubým a objednali zhotovení kříže u něj. Původně jsme plánovali nechat podobu křížku navrhnout některým z našich kamarádů – výtvarníků, ale nakonec to dopadlo tak, že si kovářský mistr poradil po svém a zvolil vlastní řešení ze železné tyčoviny.

Obnovený Pechátouc křížek u Třebohostic.

Opravený kámen v hudčickém lomu.

Usazování kamene za použití stavební techniky.

Torzo křížku nalezené
v březnu 2010.

Betonování základu
pro křížek.

Usazování hotového kříže spolu s čekanickým kovářem.

Posledním nutným krokem bylo vybudování nového základu, aby se celý křížek opět nepotopil do oraniště – navzdory svým nevelkým zkušenostem jsme se do toho pustili sami a tak jsme zažili nejednu veselou taškařici při shánění písku, cementu a šterku: jedna slečna ve stavebninách nám vehementně nabízela dekorační kamínky ve směšně malých pytlících a suverénní mladík nám zase vnutil celou karisíť s tím, že zbytek jistě užijeme například na stavbu psí boudy. Nakonec jsme se se stavebními pracemi vypořádali, doufáme, se ctí a z úcty k vlastním kořenům jsme do základů ukryli starou lakrosku. Budování základu vyšlo na 6. duben.

Než uplynul čas nutný ke zrestaurování kamenného podstavce a ke zhotovení nového kříže, přišlo jaro a s ním i příznivé počasí pro odvoz kamene zpět z Hudčic na původní místo. V báječně slunném dni se nám podařilo nejen zajistit usazení krásně opískovaného a novotou zářícího kamene (taky to přišlo na docela dost peněz, nejvíc z celé akce) na námi zbudovaný základ, ale – v což jsme vůbec nedoufali – i osazení nově vykovaného kříže. 4. června 2010 jsme se tak mohli radovat z úspěšně završeného díla.

Zmínka o rekonstrukci kříže se dostala i do třebostické obecní kroniky; stojí za zmínku, že záznam je dosti nepřesný a dokládá tak pochybnou věrohodnost podobných zápisů obecně. Pro nás byla ovšem přínosná informace o původu křížku – byl roku 1916 vztyčen rodinou Pechátů jako poděkování za šťastný návrat syna ze světové války.

Další torzo kříže jsme našli hned při procházce po osazení opraveného Pechátouc křížku – na stráňce pod lesem ležel fragment litinového kříže, pouze spodní část bez podstavce. Čekanický kovář se ujal jeho dotvoření; ze železa vytvořil horní část a osadil ji – jinde nalezeným – litinovým Kristem. Pro kříž jsme ale neměli podstavec a tak našel své místo na okraji remízku na balvanu, do nějž jsme vysekali otvor a kříž připojili železným ingotem.

Velké plány na obnovu křížků byly naplněny, ale jakoli jsme byli s výsledkem spokojeni a tato práce nás – i pro svou rozmanitost – bavila a těšila, bylo nám jasné, že z finančních důvodů takové akce stěží budou hlavní náplní naší činnosti; účet za Pechátouc křížek se blížil k osmnácti tisícům a to nám (ačkoli vpravdě dáváme z nadbytku) přišlo vlastně docela dost.

Doprava druhého křížku z čekanické
kovárny k Třebohosticím.

Usazování křížku s podstavcem do balvanu.

Stopy v krajině

Projektem, který dal – alespoň v uplynulém roce a půl – tvář naší spolkové činnosti, bylo vytvoření a osazení dvanácti kopií sochy Panny Marie Bolestné do českých kapliček a božích muk. Impulsem k projektu byla, mimo jiné, reflexe třebohostických křížků, které byly sice prací důkladnou, zajímavou a řemeslně uspokojivou, leč se nám zdálo, že se trochu míjejí s našimi záměry. Kopat, hrabat, sekát, betonovat, vozit, osazovat, cementovat a pulírovat nás sice hodně bavilo, ale přišlo nám, že jen málokdo si plodů naší práce všimne a náš prvotní záměr, totiž znovu přiblížit znamení vztahu mezi nebem a zemí v krajině všem lidem, tím ustupuje do pozadí. Nadto nebylo představitelné, že bychom nadále realizovali takto nákladné projekty (zejména s přihlédnutím k jejich omezenému dosahu) a proto jsme hledali jiný způsob, jak drobné sakrální památky oživit.

Naše hledání se upíralo k výklenkům: snad ještě více než zubožená fasáda nám jejich prázdnotu připomíná, že kapličky a boží muka padly za oběť živlům i zlodějům a nenajde se v širém kraji nikoho, kdo by se jich zastal. Kdybychom tedy do výklenku mohli alespoň něco umístit, jistě by poutníci i náhodní kolemjdoucí nahlédli, že o dotyčnou kapličku je pečováno, že její sláva navzdory času i změněným poměrům (které se po roce 1989 přesunuly od plánovité destrukce k proměnlivé lhostejnosti) není bezezbytku zlikvidována.

Socha Panny Marie Bolestné

Po různých nápadech – vedených především minimalizací nákladů a hlavně snahou o rychlou nahraditelnost v případě, že (nebo spíše „až“) se kaplička opět stane cílem vandalů a nenechavců – jsme se trochu furiantsky rozhodli pokusit se o sádrové odlitky soch. Neměli jsme s tím sice naprosto žádné zkušenosti, ale naše skautské kořeny nás naučily se ničeho nebát a bez váhání se do čehokoli pustit. Oproti jiným alternativám – například výrobě siluet ze dřeva – navíc sádrové sochy slibovaly podstatně atraktivnější a hodnotnější výsledek.

Samotný originál, který jsme pro tento projekt zvolili, má zajímavý příběh. Jde o asi šedesáticentimetrovou sochu Panny Marie Bolestné, nalezenou na půdě při rekonstrukci jedné chalupy na Vysočině. Sochu dostal – již před delším časem – jeden z našich členů tak trochu náhodou (nebo přinejmenším zcela bez souvislosti se spolkovou činností) a stala se tak trochu členkou domácnosti; aniž by se to dalo nějak rozumně vysvětlit, tak prostě odmítala být postavena do kouta nebo někam do komory a vyžadovala důstojné umístění.

Pro tvorbu odlitků jsme zvolili silikonovou formu; sice jsme o tom nevěděli naprosto nic (naše povědomí o silikonu bylo dosti mlhavé a o jeho využití v modelářství jsme neměli ponětí), ale tvarová složitost motivu de facto neumožňovala použít sádrovou nebo jinou pevnou formu. Tedy jsme zalovili v hlubinách internetových

mouder a z lučebních závodů objednali na začátku června 2013 kbelík silikonu a potřebné chemikálie.

Prvotní technické obtíže – spojené s přípravou „ohrádky“ pro formu, fixací originálu do formy a podobně – jsme zvládli s noblesou a nadšeným očekáváním dokonalého výsledku. Vzhledem k naší nezkušenosti i ke značné ceně materiálu jsme se rozhodli vytvořit formu pouze poloviční, tedy odlít pouze přední část sochy. Neočekávali jsme proto žádné obtíže, leč tyto se dostavily velice záhy a to v podobě neztuhlé formy (pravděpodobně následkem špatného promíchání roztoku v kýblu). Následky byly vpravdě katastrofální: nejen, že byl drahý kyblík silikonu pryč, ale původní socha byla obalena lepkavou, rosolovitou bílou tekutinou, kterou vlastně nešlo odstranit.

Odlitou sochu jsme – z důvodu první zamýšlené instalace do kapličky mezi Mačkovem a Čekaniciemi na Blatensku – chtěli mít na letní skautský tábor s sebou. To už nebylo stihnutelné, ale sebrali jsme síly, odvalu i morálku, sochu (byť stále ulepenou od silikonového polotovaru) zabalili do deky, objednali další kyblík se silikonem, koupili dvacet kilo modelářské sádry a rozhodli se učinit opravný pokus v polních podmínkách.

S pomocí Boží se alespoň výroba formy vydařila výborně. Jakkoli jsme poněkud tápali při správném postupu pro výrobu ohrádky a nemohli se tak docela zbavit obav z opakovaného neúspěchu, potěšily nás vlastnosti silikonové formy – dokonale kopíruje i ty nejmenší detaily motivu a pružnost formy usnadňuje práci při odlévání.

Naproti tomu při samotném odlévání se nám zpočátku příliš nedařilo: neměli jsme zkušenost s umícháním kbelíku plného sádry tak, aby se dala odlévat a neztuhla moc brzy nebo naopak nebyla příliš řídká a tak první odlitek skončil zcela katastrofálně. Nicméně napodruhé už se nám podařilo po rozebrání dřevěného svorníku vyjmout ze silikonu hladkou a téměř dokonalou kopii sochy. Tuhnoucí sádra nás hřála do rukou a s ní i bezmezné nadšení, že to nakonec vyšlo.

Slavná pouť

Několikerá zdržení měla za následek značnou časovou tíseň: podařený odlitek se nám podařilo zhotovit až dopoledne první červencové neděle, což byl den zamýšlené instalace první sochy do osiřelého výklenku kapličky u Čekanic, zbudované roku 1815 svobodným pánem Aloisem Helversenem z Helversenu. Ladislav Stehlík o ní ve své jihočeské epopeji Země zamyšlená píše:

V úzkosti z možné ztráty zraku učinil slib, že po uzdravení jistojistotně dá postavit na svém panství kapličku. Slib byl splněn. Ještě v Paříži dal namalovat obraz kojící Panny Marie a do rámu vyřezati podobu oka na památku, že jedno oko přece jen v bitvě ztratil. Kaplička byla vysvěcena roku 1815 a od té doby se každoročně v první červencovou neděli konala u ní pouť, která se později rozšiřovala i na ostatní neděle do konce měsíce...

Tento text nás již o čtyři roky dříve inspiroval k navázání na tuto slavnou tradici. Skromným způsobem

Výroba silikonové formy.

Pouť ke kapličce u Rošic.

První odlitek sochy Panny Marie Bolestné.

Instalace sochy do rošické kapličky.

(od úklidu okolí kapličky přes předčítání ze Stehlíkových básní až po lívancovou hostinu) jsme ji každoročně připomínali a byla tedy logickým výchozím bodem pro slavnou obnovu sochy ve zmíněné kapli.

Měli jsme tedy dost napilno, abychom stihli sochu nabarvit a náležitě připravit k instalaci, ale protože zmeškat význačnou chvíli by nás tuze mrzelo, napjali jsme síly a všechno jsme stihli, jak bylo třeba.

Přestože připomínka čekanických poutí byla zpravidla soukromou záležitostí dvou neb tří skautských vedoucích, bylo nám líto nepřizvat k této slavnostní chvíli celý oddíl Stopařů. A tak jsme, ke cti Panně Marii a k větší slávě Boží, pojali umístění sochy ve velkém stylu.

Po vzoru dřívějších poutí jsme pro sochu zhotovili dřevěná nosítka, která jsme bohatě ozdobili barevnými pentlemi, všichni se vyšňořili do svátečních krojů (což je u nás, narozdíl od jiných skautských oddílů, věc poměrně vzácná) a vydali jsme se ke kapličce – nikoli nejkratší cestou po silnici, ani přes tmavý Rošický les, ale prosluněnými červencovými poli po mezích a po kraji lesa, krajinou typicky blatenskou, kouzelně českou.

Počasí nám vpravdě přálo a děti i jindy nad míru rozjívené zachovávaly slavnostní náladu; cestou jsme na několika zastaveních připomněli, jak významná událost se právě odehrává a na jak hluboké kořeny navazuje. Byla to chvíle nezapomenutelná, slavná.

Když jsme dorazili ke kapličce – která jest jedním ze středobodů táborového života, mezníkem na cestě k vlaku i do města, místem dalekého rozhledu v poled-

ní stranu a z těchto všech důvodů i jiných, nevypsanych a nevyslovených, místem pro nás všechny z oddílu nad jiné významným – vyrukovali jsme s překvapením pro přítomnou drobotinu: mladší vedoucí pro ně měli nachystané pouťové atrakce a my starší jsme se mezitím pustili do prací na instalaci samotné sochy.

Konečně byla práce skončena – bylo to k neuvěření! Místu přes dvacet let podvědomě i vědomě vzývanému a uctívanému byl konečně složen hold, jaký si žádal. Vespolek jsme snědli přichystané pouťové perníčky, v nastoupeném čtverci vzdali hold Panně Marii a byl čas na návrat.

Na závěrečné chvíle slavnosti se, vpravdě, skoro nevzpomínám. V mojí paměti je vše překryto pomalými kroky mezi dozrávajícími lány polí nad Čekanícemi s nosítky v rukou, na kterých v podvečerním vánku vlají pentle, ze všeho nejvíc snad připomínající duhu sklenutou Bohem od časů Noé na připomínku, že přes nekonečnou míru svých nepravostí nebude rod lidský smeten z povrchu zemského ...

Sochařská manufaktura

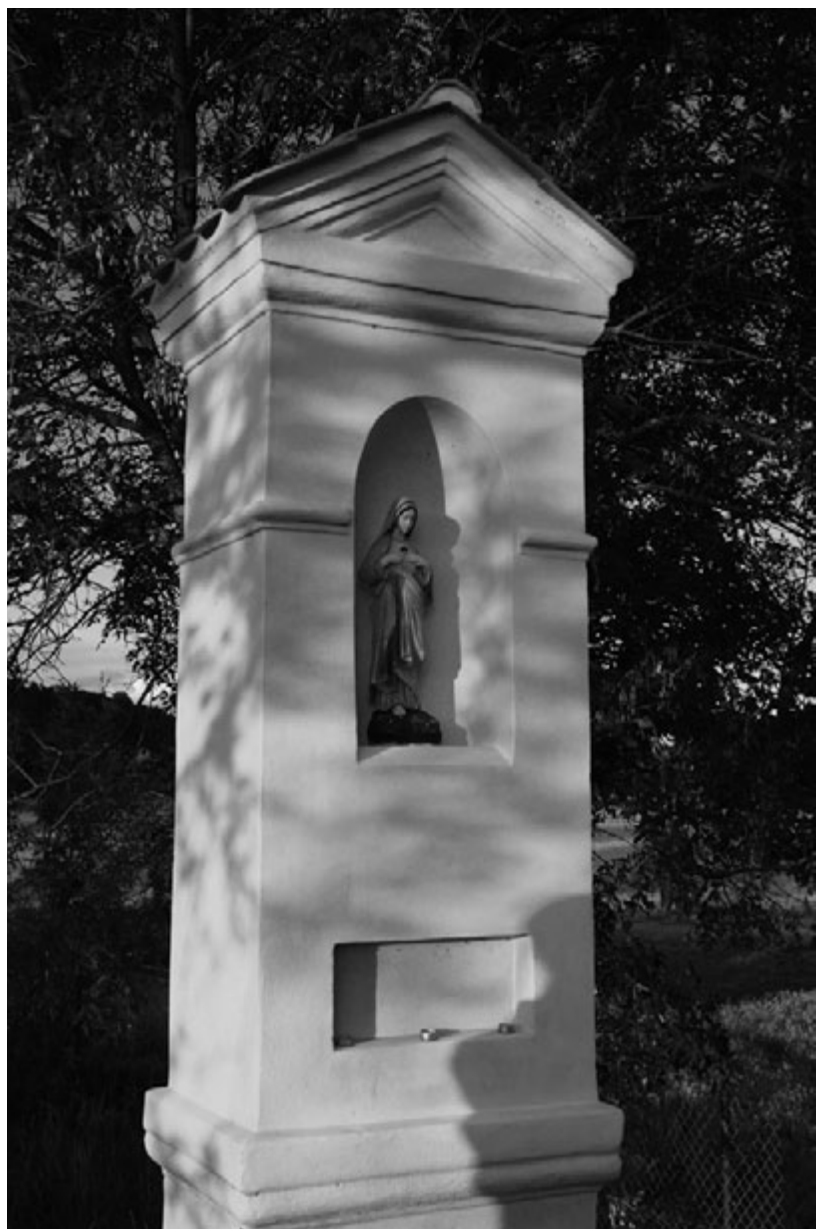
Celkem jsme na táboře odlili dvanáct kvalitních kopií sochy. Některé jsme stihli i nabarvit, jiné cestovaly do Prahy bílé. Jednu jsme dokonce i umístili – do lesa směrem ke Chvalovu ke studánce, kterou jsme zbudovali předchozího léta.

Kaplička Na Pazderně u Tuchoměřic.

Kaplička u Bílichova.

Kaplička v Letech u Dobřichovic.

Kaplička bratří Votavových u Velké Dobré.

Nádech furiantství má v sobě situace vzniklá nepovedenými odlitky, které byly za celou dobu asi tři. Nevěděli jsme si úplně rady s tím, jak s nimi naložit: nebylo dost dobře možné hodit je mezi ostatní odpadky; i sošky zcela pokažené nesly již něco nadhmotného ve svém nitru a zasluhovaly si důstojnějších konců.

Nevědouce, jak s nimi naložit lépe (totiž tak, aby nebyly v podstatě zneuctěny a abychom i na jejich konec mohli vzpomínat radostně a se slávou), vplížili jsme se ke konci tábora za soumraku do oploceného areálu zatopeného lomu na Balkově a torza soch jsme vhodili z vysoké skály do hlubin lomu.

Dvanáct soch si našlo svoje místa v průběhu podzimu a zimy roku 2013. Podařilo se nám vybrat vhodné památky k umístění soch a symbolické dvanáctero snad střeží kroky českých poutníků doposud. Volba lokalit se v této fázi vesměs omezovala na severozápadní okolí Prahy, totiž tak, abychom instalace i v zimním období nějak po pracovní době.

Silikonovou formu jsme, navzdory touze některých našich členů projekt uzavřít a definitivně ukončit, nezlikvidovali a tak nám poskytla mnoho dalších odlitků, již nepočítaných.

Některé z nich byly použity jako náhrady za zmizelé či zničené sochy z původních dvanácti – nejméně na třetině míst byly sochy odcizeny nebo nenávratně rozlámány. Podle možností jsme se však nenechali odradit, ani znechutit a nahradili jsme je novými.

Zbývající byly, zejména ve spanilé májové jízdě v roce 2014, rozmístěny do dalších jihočeských výklenků, o čemž bude pojednáno dále. Další zůstávají jako rezerva pro nahrazení ztrát, které lze samozřejmě v následujících měsících a letech očekávat.

Slavnost Nanebevzetí Panny Marie

Osud jedné další z dvanácti výše zmíněných soch byl přece jen výjimečný a stojí za to se o něm také zmínit podrobněji. Na pozemcích Zeithamlovy rodiny totiž poblíž Studeněvsi na Slánsku stojí kaplička, která také zela prázdnotou. Zeithamlovi interiér kapličky opravili a zbudovali i zděný piedestal, na který potom byla – v den slavnosti Nanebevzetí Panny Marie – ve velkém stylu umístěna jedna z našich soch.

Kromě širší rodiny majitelů i několika místních občanů se dostavil i zástupce slánské farnosti, který sochu požehnal. Po instalaci sochy zaznělo několik mariánských písní a po společné modlitbě Páně jsme radostnou událost v družné zábavě oslavili u Zeithamlů na zahradě.

Panna Maria Svatohorská

Zřejmou nevýhodou jediného typu sochy – o monotónnosti nelze vzhledem k šíři pokrytého území mluvit – je, že se velikostně hodí jen do omezeného rozsahu kaplíček a výklenků. Proto jsme toužili po nalezení nového vzoru (a zhotovení nové formy) sochy menších rozmě-

rů, abychom mohli oživit širší spektrum výklenků. Na ty rozměrově větší jsme si netroufali a po konzultaci se sochařskými mistry jsme ideu odlévání metrových i větších soch zcela zavrhlí.

Po marném pátrání po vetešnictvích a starožitnictvích jsme nakonec ve známém jezuitském obchodě v Ječné ulici v Praze zakoupili asi třiceticentimetrovou sošku Panny Marie Svatohorské. Nepatřila vpravdě k těm tvarově nejzajímavějším, ale nic lepšího se nám prostě najít nepodařilo.

S bohatými zkušenostmi s odléváním z velké sochy jsme se rozhodli postoupit o krok dál a vyrobit formu dvoudílnou, ze které by bylo možné zhotovit odlitek úplný a ne jenom poloviční. Naše odvaha byla na místě, leč nás opět dostihly mezery v technologických znalostech, parafínový separátor na hladce glazovaném povrchu sošky vůbec neudržel a tak se – byť výborně provedená – forma spojila s originálem v neoddělitelný celek.

Po záchranném procesu se nám sice podařilo odlít šestnáct kopií, ale forma byla přes všechnu snahu přece jen značně poškozená a tak vzniklé kusy nebyly vůbec reprezentativní. Přesto jsme jich většinu někam umístili, nicméně pro naplnění jednoho ze záměrů – umísťovat sošky i do výklenků soukromých vesnických domů – nebyly použitelné, dost dobře nebylo možné nabízet někomu sochy takto nedokonalé.

Originál nám nicméně zůstal a snad se v nadcházejícím roce zmůžeme na druhou formu s lepším výsledkem.

Přesto jsme více než polovinu soch (spolu s některými dalšími kopiemi sochy Panny Marie Bolestné) umístili na velké spanilé jízdy, vykonané dne 8. května 2014 po píseckém a strakonickém okrese. Při ní jsme sochami oživilí celkem jedenáct kapliček a božích muk.

Plechové plastiky Matěje Lipavského

Společní přátelé nás svedli dohromady s malířem a sochařem Matějem Lipavským – podobně jako my se věnoval neoficiálním instalacím výtvarných děl (byť na o několik řádů vyšší úrovni než my) do veřejného prostoru a krajiny a stejně jako my měl živý zájem o drobné sakrální památky.

Po prvním setkání jsme byli nadšeni jeho již realizovanými projekty a moc nás potěšilo, že měl v rukávu ne-jeden nápad, kterým obohatit naši činnost a posunout ji zase někam dál.

Hned při první schůzce jsme byli zaujati plastikami, vyřezávanými laserem do železných plechů s motivy z evangelia. Matějovi z dřívější práce zůstaly tři hotové kusy a tak jsme se rozhodli, že je někam umístíme; z hledání vhodných objektů k oživení jsme měli k dispozici poměrně slušný seznam kapliček a tak jsme s nalezením pasentních lokalit neměli problém.

A tak jsme jednoho dubnového dne vyrazili na Berounsko s vrtačkou, štaflemi a plastikou Madony, Křtu Páně a Narození Páně. Počasí nám opět přálo nad míru, předjarní vítr jsme měli v zádech a svět jako na dlani. Plastikami, kte-

Z instalace plechových plastika (Hořovice).

Plechová plastika křtu Páně.

Z instalace plechových plastik (Mořina).

Plechová plastika Narození Páně.

ré ve skutečnosti předčily naše očekávání z fotografií, jsme nakonec oživilí kapličky v Hýskově, v Mořině a nad Hořovicemi. Matějovy cenné praktické zkušenosti – živí se jako restaurátor uměleckých děl a historických staveb – nám pomohly dosáhnout precizního výsledku při osazování plastik a plechové výjevy tak zdobí českou krajinu doposud.

Technika plechových plastik nás – pro svou jednoduchost a zároveň uměleckou důsaznost – velice oslovila a rozhodli jsme se pro další rok připravit sadu plechových siluet, které by naplnily naši potřebu velkoformátových objektů (tam, kde naše větší sochy zdaleka nestačí). Technologie plazmového pálení plechů je z hlediska nákladů velmi dostupná a po doplnění barevnou dekorací se jedná o velmi slibné řešení. První instalace tohoto druhu tak očekáváme na začátku roku 2015.

Dřevěné kříže

Stále opakujícím se problémem jsou kapličky, u nichž velké rozměry nedovolují instalaci sochy. Kromě již zmíněných plechových plastik nám byly inspirací velké dřevěné kříže.

Po jistém tápání a hledání modelu, ve kterém bychom mohli kříže vyrobit, jsme získali kontakt na mladého truhláře z Havlíčkova Brodu, kde jsme sjednali výrobu křížů svépomocí za instruktáže a asistence truhlářského mistra.

Proto jsme o listopadovém víkendu před svatým Martinem nasedli do rychlíku jménem Porta Coeli a po

příjezdu do Brodu procházkou podél Sázavy zamířili do truhlářské dílny, nevědouce, co očekávat.

Den utekl jako voda v pilné práci: odcházeli jsme (byť se tak stalo jen zázrakem) se stejným počtem prstů, s jakým jsme přišli, a byli jsme obohaceni nejen o mnohé zajímavé zkušenosti z truhlářské práce – s hoblovačkou, moderní cirkulárkou i s frézou – ale i o čtrnáct křížů v rozměru od jednoho do dvou metrů.

Obrázky pro Čekanice

Pro svůj silný citový vztah k jihočeským Čekanickým jsme toužili nějak obnovit i boží muka, stojící na jižním okraji vsi. V éře kolektivizace se jim dostalo nelichotivé kulisy v podobě kravína a přestože byla v uplynulém desetiletí alespoň stavebně renovována, čtyři niky zůstávaly prázdné a i bílá omítka se postupně začínala drolit a prskat.

Výklenky pro svoje rozměry nepřipouštěly instalaci žádné sochy a tak jsme se rozhodli pustit se opět na pole nezbádané a osadit je čtyřmi obrázky na plechu.

Dílo se nám podařilo dokončit – byť umělecké kvality obrázků jsou nicotné – a na Čekanice tak shlíží svatá Anna, svatý Antonín Paduánský, svatý Jan Nepomucký a kojící Panna Marie.

Boží muka u Čekanic s obrázkem svaté Anny.

Publikační a osvětová činnost spolku

Země zamyšlená – on-line vydání

Vzhledem k naší silné vazbě na jižní Čechy a zejména na Prácheňsko je pro nás Země zamyšlená, fenomenální lyrické dílo Ladislava Stehlíka o krajině a lidu jižních Čech vrcholně inspirativním dílem.

Přestože se alespoň rámcově v jihočeském prostředí orientujeme, množství geografických údajů, osob i historických událostí je v Zemi zamyšlené je ohromující. Knihu lze samozřejmě číst i bez vnímání širších souvislostí, ale přišlo nám, že by dílo pro čtenáře bylo ještě přínosnější, kdyby bylo doplněno o podrobný rejstřík, vysvětlivky, fotografický materiál a mapy.

Proto jsme vytvořili on-line verzi knihy, která využívá techniku hypertextu ke zpřístupnění těchto důležitých doplňků, zejména rejstřík, odkazy do internetových encyklopedií, propojení s mapou a obrazový materiál

Aktuálně on-line verze obsahuje zpracovaný celý první a polovinu druhého dílu.

Audiokniha – Země zamyšlená

Na podzim roku 2010 jsme navíc jako poctu Ladislavu Stehlíkovi a dárek pro přátele především ze skautského oddílu natočili a vydali výběr z textů Země zamyšlené (zejména týkající se Blatenska) jako audioknihu.

V režii Robina Krále čte texty Josef Kristian Mejstřík, klavírní improvizací na motivy lidových jihočeských písní je doplnil Petr Pazour.

Obal, booklet i samotné CD jsou ručně potištěny síťotiskem, o neotřelý výtvarný návrh na motivy lidových jihočeských krojů se postarala Anežka Hrubá Ciglerová.

Sakrabáze

Pro naše aktivity je nepostradatelná dobrá znalost o umístění, vzhledu a stavu jednotlivých drobných sakrálních památek. Kromě vlastních terénních pozorování, která mají samozřejmě velmi omezený rozsah i dosah, nám jsou inspirací i dobrým pomocníkem některé tištěné publikace (zejména *Zděná boží muka* v jižních Čechách z dílny Národního památkového ústavu) i některé dílčí internetové databáze, které se však obvykle soustřeďují na poměrně malá území (mezi výborně zpracované lokality patří například Rakovnicko nebo střední a dolní Posázaví).

Tyto zdroje pro naši činnost nejsou – zejména kvůli svému omezenému rozsahu – dostačující. Proto jsme se rozhodli založit otevřenou databázi drobných sakrálních památek, nazvanou *sakrabáze*, která shromažďuje údaje o poloze, rozměrech a charakteru jednotlivých objektů. Momentálně je v databázi asi 8 500 záznamů.

Plány spolku do příštího roku

Naše plány do dalšího roku jsou stejně rozsáhlé jako nejisté; míra naší aktivity je podmíněna silami i nevelkými časovými možnostmi našich, vesměs značně vytížených, členů i finančním zajištěním, dosud pocházejícím bezezbytku z vlastních kapes. Co se nakonec podaří v příštím roce realizovat je tak určeno nejvíc aktuální inspirací, která nás dokáže vybičovat k osobním obětem a intenzivní činnosti, a – jak vnímáme ve světle svého dosavadního působení – také impulzy z našeho okolí i z krajiny, které naprosto nelze předvídat.

V našich představách nicméně z neurčitých mlh vystupují tyto konkrétnější nápady:

Rozšíření sakrabáze

Vidíme, že vlastními silami nejsme s to výrazněji přispět k doplnění dalších tisíců (snad i desetitisíců) drobných sakrálních památek. Chceme se proto pokusit najít vhodný způsob, jak do doplnění databáze zapojit širší veřejnost.

Instalace křížů a plechové siluety

Zhotovené dřevěné kříže chceme v první části příštího roku instalovat do větších kapliček. Objekty, kde sochy rozměrově nestačí, chceme ale také zkusit osadit plechovými siluetami světců. Inspirovala nás k tomu plechová socha sv. Jana Nepomuckého na lávce přes Orlici v Hradci Králové.

Nové kopie sochy P. M. Svatohorské

Chtěli bychom se pokusit o novou silikonovou formu a sérii kopií sochy Panny Marie Svatohorské. Byli bychom rádi, kdyby pak svoje místo našly zejména na štítech chalup, statků a vesnických domků – víme ale, že je v tom případě nutná odpovídající úroveň zpracování, kterou se nám v první sérii soch dosáhnout nepodařilo.

Rejstřík realizací spolku v letech 2008 až 2014

Jednotlivé realizace jsou roztrženy do obsahových skupin a uvedeny v přibližně chronologickém pořadí.

Natírání křížků

Všeradice (okres Beroun; červen 2008)

Bezděkov (okres Rokycany; září 2008)

Prosečnice (okres Benešov; duben 2011)

Wolkerova ulice (Praha – Bubeneč; květen 2014)

Křížky u Třebohostic (okres Strakonice)

Pechátouc křížek (jaro/léto 2010)

druhý křížek (červenec 2011)

Sochy Panny Marie Bolestné

Kaplička u Rošic (okres Strakonice; červenec 2013)

Studánka v Zákličí (okres Strakonice; červenec 2013)

Studeněves (okres Kladno; srpen 2013)

Dobřichovice–Lety (okres Praha–západ; listopad 2013)

Tuchoměřice (okres Praha–západ; listopad 2013)

Český Brod (listopad 2013)

Velká Dobrá (okres Kladno; prosinec 2013)

Dobrovíz (okres Praha–západ; prosinec 2013)

Hudlice (okres Beroun; prosinec 2013)

Knovíz (okres Kladno; leden 2014)

Jinočany (okres Praha–západ; leden 2014)

Bílichov (okres Kladno; leden 2014)

Záboří (okres Strakonice; květen 2014)

Blatenska (okres Strakonice; květen 2014)

Němčice (okres Strakonice; květen 2014)

Sochy Panny Marie Svatohorské

Tchořovice (okres Strakonice; květen 2014)

Třebohostice (okres Strakonice; květen 2014)

Radomyšl (okres Strakonice; květen 2014)

Němčice (okres Strakonice; květen 2014)

Kestřany (okres Písek květen 2014)

Zvíkov (okres Písek; květen 2014)

Mirotice (okres Písek; květen 2014)

Mirovice (okres Písek; květen 2014)

Obrázky ve výklencích božích muk – Čekanice u Blatné
(okres Strakonice, srpen 2013)

Kovové plastiky

Narození Páně – Mořina (okres Beroun; únor 2014)

Křest Páně – Hýskov (okres Beroun; únor 2014)

Madona – Hořovice (okres Beroun; únor 2014)

Členové spolku

Zakládajícími členy spolku jsou:

Matěj Zeithaml

František Havlůj

Martin Stočes

V roce 2014 se členy spolku dále stali:

Matěj Lipavský

Josef Bolom

Spolek byl dne 28. února zapsán do spolkového rejstříku;
oddíl L, vložka 26684 u Městského soudu v Praze.

Kontaktní informace:

webové stránky spolku

<http://obnova-krajiny.cz>

facebooková stránka

<http://facebook.com/....>

web sakrabáze

<http://sakrabaze.cz>

Země zamyšlená on-line

<http://zemezamyslana.cz>

Spolek pro vnitřní obnovu krajiny
ročenka 2014 (se zahrnutím předchozí činnosti)

vydáno v prosinci 2014 v nákladu 100 výtisků,
z toho 25 číslovaných v ručně šité vazbě